

Y.A.KOMENSKİNİN “ANA QUCAĞI MƏKTƏBİ” ƏSƏRİ VƏ ONUN ƏSAS İDEYALARININ AZƏRBAYCANDA YAYILMASI

Pedaqoji elmlər namizədi, dosent Mehriban Hüseyn qızı Şirzadovanın müəllifliyi ilə “Y.A.Komenskinin “Ana qucağı məktəbi” əsəri və onun əsas ideyalarının Azərbaycanda yayılması” kitabı çapdan çıxmışdır.

Maraqlı cəhət odur ki, müəllif əsəri anasına həsr etmişdir. Bu, valideynlərə böyük hörmət və məhəbbətin təzahürüdür.

Oxuculara təqdim edilmiş bu kitab iki hissədən ibarətdir.

I hissədə elmi pedaqogikanın banısı, böyük çex pedaqoqu Y.A.Komenskinin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat verilir, onun pedaqoji ideyalarının dünya pedaqogikasının, o cümlədən, Azərbaycan pedaqogikasının inkişafına göstərdiyi müsbət təsir vurğulanır. XIX əsrin sonlarından başlayaraq bu ideyaların Azərbaycanda geniş yayılmasından bəhs edilir. Əsərdə Y.A.Komenskinin pedaqoji ideyalarının Azərbaycanda təbliğində Qori seminariyasının tanınmış məzunları Teymur bəy Bayraməlibəyov və Nəriman Nərimanovun xidmətləri qeyd olunur.

““Ana qucağı məktəbi”ndə əsas ideyalar” bölməsində Y.A.Komenskinin 1628-ci ildə yazdığı “Ana qucağı məktəbi” əsərinin məktəbəqədər yaşlı uşaqların tərbiyəsinə istiqamətləndirdiyi və müəllifinə dünya şöhrəti qazandırdığı qeyd edilmişdir.

Müəllif Azərbaycan maarifçilərindən Səfərəli bəy Vəlibəyovun “Qüdrəti-xuda” əsərində, S.M.Qənizadənin “Körpə uşaqların tərbiyəsi” adlı silsilə məqalələrində irəli sürülən fikirləri ixtisarla oxuculara təqdim etmişdir.

Əsərin I hissəsində görkəmli şəxsiyyətlərin bu gün də aktual fikirlərindən sitatlar verilmişdir. Təqdirəlayiq cəhət odur ki, kitabda Y.A.Komenskinin “Böyük didaktika” əsərindəki pedaqoji fikirlərindən nümunələr göstərilmişdir:

İnsan olmaq üçün adam təhsil almalıdır.

İntizamsız məktəb susuz dəyirmandır.

Ağac kök atdıqca möhkəm olar.

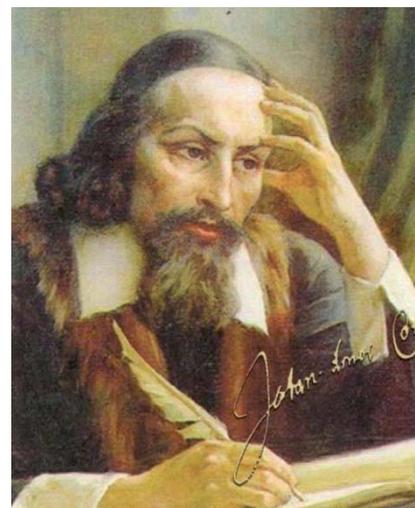
Dünyaya gələn bütün insanlar yalnız bir əsas məqsəd üçün yaranmışlar: İnsan olmaq, gələcək həyata ləyaqətlə hazırlaşmaq.

Təhsil, elm və tərbiyə nəticə etibarilə insanı müdrik etməlidir. Onu, əqli cəhətdən olduğu kimi, mənəvi cəhətdən də yüksəltməli, mərd və alicənab etməlidir.

Gəncliyə düzgün rəhbərlik etmək – dövləti yaratmaq və yenidən dəyişdirmək deməkdir.

Məktəbin əsas vəzifəsi cəmiyyətdə müdrikliyi yaymaqdan ibarətdir.

Kitabda “Ana qucağı məktəbi” əsərindən dəyərli nümunələr verilmişdir: *Ana qucağı məktəbində təmrinlər üçün ən faydalı ola bilən vəsait şəkilli kitablardır.*



İnsana onun həyatı ərzində xeyir vermək üçün öyrədiləcək bütün biliklər birinci məktəbdə (yəni “Ana qucağı məktəbi”ndə) verilməlidir.

Kiçikyaşlı uşaqları daim iş görməyə, əməyə alışdırmaq lazımdır.

Uşaqlar Allah tərəfindən bizlərə bəxş edilmiş elə ləl-cəvahiratdır ki, heç bir xəzinə ilə müqayisə edilə bilməz.

Validənlər öz övladlarının yalnız yeməkləri, yaxşı geyinmələri ilə deyil, həmçinin onların mənəviyyatının zənginləşməsi ilə də məşğul olmalıdırlar.

İki mühüm xüsusiyyət insanları heyvanlardan ayırır: bunlardan biri əql (ağıl), digəri isə nitqdır.

Öz toxumundan cücərmiş körpə bitkini, yaxşı inkişaf etməsi və dadlı məhsul verməsi üçün, başqa yerə, bostana köçürürlər. Uşaq da belədir. Ana qucağında tərbiyə alan, əqli və fiziki cəhətdən sağlam olan 6 yaşlı uşağı da, yaxşı inkişaf etməsi üçün, məktəbə, yəni müəllimin himayəsinə vermək lazımdır.

Uşaqlarda məktəbə, müəllimə sevgi və etibar hisslərinin tərbiyə olunması da valideynlərin vəzifələrindəndir.

Qeyd olunur ki, S. M. Qənizadə yaradıcılığında, onun “Körpə uşaqların tərbiyəsi” adlı silsilə məqalələrində irəli sürülən bir çox fikirlər Y.A.Komenskinin fikirləri ilə üst-üstə düşür.

II hissə «О воспитании детей в первые шесть лет жизни» adlanır. «Материнская школа или о заботливом воспитании юношества в первые шесть лет» əsərindən seçilərək rus dilində verilmiş əlavə materiallar da pedaqoji biliklərin zənginləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Müəllif kitabda Azərbaycan pedaqoqlarının körpə uşaqların təlim-tərbiyəsinə dair fikirlərindən də nümunələr göstərilmişdir.

Kəlik Məmmədova,
jurnalın əməkdaşı

Hörmətli oxucular!

“Məktəbəqədər və ibtidai təhsil” jurnalının 2018-ci ildə normal fəaliyyət göstərməsi üçün Sizi abunə yazılışı kampaniyasına çağırırıq. İldə 4 nömrə nəşr olunur. Bir nüsxənin abunə haqqı 2 manat 50 qəpik, illik abunə haqqı 10 manatdır.

Abunə yazılışı respublikamızda fəaliyyət göstərən aşağıdakı mətbuat yayımları firmalarında həyata keçirilir:

“Azərmətbuatyayımı” ASC

“Qasid” ASC

“Qaya”

“Səma”

“X-press -Elita”

“Kaspi”

telefon nömrələri:

440-39-83

493-23-19

565-67-13

594-09-59

437-28-10

432-39-55

Mətbuat tariximizdə özünəməxsus yeri olan jurnalımıza abunə yazılmağı unutmayın!